

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

РОЗГЛЯНУТО І ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою
Інституту історії України
НАН України
« 27 » грудня 2023 р., протокол № 7

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Інституту історії України
НАН України

академік НАН України
Валерій СМОЛІЙ

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ
НАУКОВИМИ ПРАЦІВНИКАМИ ТА ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ
В ІНСТИТУТІ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ НАН УКРАЇНИ

Введено в дію наказом
№2/1 -од від « 2 » січня 2024 р.

1. Загальні положення

1.1. Положення про дотримання академічної доброчесності науковими працівниками та здобувачами вищої освіти (далі – Положення) Інституту історії України НАН України (далі – Інститут) розроблене на підставі Конституції України, законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», Цивільного кодексу України та інших законодавчих актів і нормативних документів Міністерства освіти і науки України, постанови Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, Статуту Інституту та інших нормативно-правових актів України та нормативних документів Інституту.

1.2 Академічна доброчесність – сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватись учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

1.3 Це Положення визначає основні принципи дотримання академічної доброчесності, утвердження чесності науковими працівниками та здобувачами вищої освіти в освітній, науковій та інших видах діяльності, створення нових механізмів побудови комунікації в Інституті та необхідних умов для недопущення порушень академічної доброчесності.

1.4. Для забезпечення академічної доброчесності необхідно дотримуватися таких принципів: верховенство права; демократизм; законність; соціальна справедливість; пріоритетність прав і свобод людини та громадянина; рівноправність; гарантування прав і свобод; науковість; професіоналізм та компетентність; партнерство і взаємодопомога; повага та взаємна довіра; відкритість і прозорість; відповідальність за порушення академічної

добро́чесності.

1.5 Дія цього Положення поширюється на всю академічну спільноту Інституту і є обов'язковою для виконання.

2. Дотримання академічної добро́чесності науковими працівниками

2.1. Дотримання академічної добро́чесності науковими працівниками передбачає:

2.1.1. Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей інших осіб.

2.1.2. Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права.

2.1.3. Надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну наукову (науково-педагогічну, творчу) діяльність.

2.1.4. Контроль за дотриманням академічної добро́чесності здобувачами освіти в освітньому процесі та науковій діяльності.

2.1.5. Об'єктивне оцінювання результатів навчання, не допускаючи особистої неприязні, впливу родини чи службових осіб.

2.1.6. Повага до думки здобувача вищої освіти і підтримка його пропозиції, спрямовані на утвердження академічних чеснот.

2.1.7. Формування гнучких науково-освітніх програм й курсів, адаптованих у середовище сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, дотримуючись принципу інформаційної цінності та етики.

3. Дотримання академічної добро́чесності здобувачами освіти

3.1. Дотримання академічної добро́чесності здобувачами освіти передбачає:

3.1.1. Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей).

3.1.2. Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей.

3.1.3. Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права.

3.1.4. Надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

3.1.5. Недопущення проявів академічної нечесності: прохання про сприяння, надання або отримання допомоги від третіх осіб під час складання будь-якого виду поточного чи підсумкового контролю, використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної чи вищої оцінки.

3.1.6. Виключення пропозицій неправомірної винагороди викладачам при оцінюванні результатів виконання освітніх або дослідницьких завдань тощо.

3.1.7. Виключення самовільного аудіо- чи відеозапису навчальних занять.

4. Порухення академічної доброчесності

4.1. Порухенням академічної доброчесності вважається: академічний плагіат; академічне шахрайство; фабрикація; фальсифікація; списування; обман; хабарництво; необ'єктивне оцінювання; піратство; вчинення дій, що створюють загрозу порухення авторського права і (або) суміжних прав, приватний інтерес.

академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства, а саме:

копіювання чужої наукової роботи, чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем.

створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел;

перайт - перефразування чужої праці без згадування оригінального автора;

академічне шахрайство передбачає будь-які дії учасників освітнього процесу змістом яких є:

- 1) посилання на джерела, які не використовувалися в роботі;
- 2) використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалки, мікронавушники, телефони, планшети тощо);
- 3) проходження процедур контролю знань підставними особами;

4) списування;

5) повторне використання раніше виконаної іншою особою письмової роботи (лабораторної, контрольної, індивідуальної, курсової, випускної кваліфікаційної тощо);

фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

обман - надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі.

Необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

Піратство у сфері авторського права і (або) суміжних прав.

Вчинення дій, що створюють загрозу порушення авторського права і (або) суміжних прав.

Приватний інтерес – будь-який майновий чи немайновий інтерес особи, у тому числі зумовлений особистими, сімейними, дружніми чи іншими позаслужбовими стосунками з фізичними або юридичними особами, у тому числі ті, що виникають у зв'язку з членством або діяльністю в громадських та інших організаціях.

5. Порядок перевірки на академічний плагіат

5.1. Перевірці на академічний плагіат підлягають:

5.1.1. Кваліфікаційні наукові праці та наукові доповіді. Здобувач має

право подавати окрім інших, передбачених законодавством документів, довідку про підтвердження відсутності академічного плагіату у дисертаційній роботі. Виявлення в поданій до захисту дисертації (науковій доповіді) академічного плагіату є підставою для відмови у її розгляді або її направлення на доопрацювання з повторною перевіркою на академічний плагіат. Виявлення академічного плагіату у захищеній дисертації (науковій доповіді) є підставою для відмови у присудженні відповідного ступеня вищої освіти, скасування рішення спеціалізованої вченої ради про присудження наукового ступеня чи ступеня доктора філософії та видачу відповідного диплома.

5.2. Перевірка на наявність запозичень здійснюється з використанням відповідних технологій та комп'ютерних програм, які знаходяться у відкритому доступі у мережі Інтернет.

5.3. Результати перевірки можуть бути оскаржені автором через подання апеляції на ім'я директора у 3-денний термін після офіційного визнання наявності плагіату. За наказом директора створюється апеляційна комісія по розгляду апеляції до складу якої повинні входити авторитетні наукові та/або науково-педагогічні працівники, голова Ради молодих вчених (якщо плагіат виявлено у здобувачів ступеня вищої, інші особи (за їх згодою). Апеляція розглядається апеляційною комісією у 3-денний термін після виходу наказу про створення апеляційної комісії, якщо інший термін не зазначено в наказі. Висновок комісії оформлюється відповідним протоколом.

5.4. Попередження академічного плагіату:

5.4.1. Використання комп'ютерної програми для внутрішньої перевірки текстів на наявність академічного плагіату.

5.4.2. Проведення для здобувачів ступеня вищої освіти «доктор філософії», «доктор наук» першого року навчання/перебування семінару з питань наукової етики та недопущення академічного плагіату у наукових працях і дисертаційних роботах.

5.4.3. Проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед здобувачів вищої освіти на лекціях, семінарах з питань наукової етики, запобігання та виявлення плагіату у кваліфікаційних роботах і наукових працях.

5.4.4. Ознайомлення наукових працівників та здобувачів вищої освіти з

цим Положенням.

6. Відповідальність наукових працівників та здобувачів вищої освіти за порушення академічної доброчесності

6.1. За порушення норм академічної доброчесності наукові працівники та здобувачі вищої освіти притягаються до відповідальності відповідно до вимог чинного законодавства України.

6.2. У разі виявлення факту порушення науковими працівниками та здобувачами вищої освіти академічної доброчесності за рішенням Вченої ради Інституту створюється Комісія з питань академічної доброчесності, на підставі чого видається наказ директора Інституту. Склад Комісії не менше 9 осіб. Комісія зі свого складу обирає Голову, секретаря. Голова комісії веде засідання, повноваження відносно ведення протоколу засідання здійснює секретар. У випадку необхідності до складу Комісії залучаються інші представники академічної спільноти, які володіють необхідними знаннями щодо предмету розгляду і можуть підтвердити або спростувати наявність порушення. На засідання Комісії запрошується особа, відносно якої розглядається питання щодо порушення академічної доброчесності.

6.3. Засідання Комісії оформляється протоколом, який підписують Голова та всі члени Комісії. Комісія за результатами проведених засідань готує вмотивоване рішення у вигляді висновку щодо виявлення чи не виявлення порушень норм академічної доброчесності. Зазначений висновок носить рекомендаційний характер і подається директору Інституту щодо подальшого вживання відповідних заходів морального, дисциплінарного чи адміністративного характеру.

6.4. Особа, стосовно якої виникло питання про порушення нею академічної доброчесності, має такі права:

1) ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подавати до них зауваження;

2) особисто або через уповноваженого представника надавати усні та письмові пояснення чи відмовитися від надання будь-яких пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності;

3) знати про дату, час і місце та бути присутньою під час розгляду питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення її до академічної відповідальності;

4) оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності до органу, уповноваженого розглядати апеляції, або до суду.

7. Заключні положення

7.1. Це Положення затверджується рішенням Вченої ради Інституту та вводиться в дію наказом директора.

7.2. Зміни та доповнення до Положення вносяться рішенням Вченої ради Інституту та вводяться в дію наказом директора.